

**Ett stort
kliv framåt**

Samarbete bygger hållbarhet

För att åstadkomma verklig förändring krävs många människors engagemang och olika kompetenser. Tron på kreativa förhållnings-sätt och lärande genom kultur har en avgörande betydelse för individens utveckling i skolarbetet och för livet. Personligen är jag övertygad om att de kommuner som idag satsar på de unga går mot en positiv framtid.

Lärare, kulturarbetare, elever, rektorer, kulturbyråkrater och förvaltningschefer har på olika sätt varit med och påverkat arbetsmetoderna och fört processen framåt. Att förstå varandras vardagsverkligheter och se perspektiven på våra respektive uppdrag har varit en given utgångspunkt. Hinder och möjligheter har synliggjorts för vidare bearbetning.

Ambitionen att integrera kulturen i skolundervisningen är en självklarhet. Men hur gör man rent praktiskt? Att utveckla de fem viktigaste förmågorna som lyfts fram i styrdokumentet, i alla ämnens kursplaner, har varit och är en spännande och nödvändig utmaning för både skolan som kulturen. Dessa fem kompetenser är centrala i ett lärande genom kultur.

Det krävs mod att starta och delta i en process som man inte vet var den kommer att landa. Att utveckla detta mod är en av framgångsfaktorerna i KLIV 2.0. Tid, kontinuitet, delaktighet, kommunikation och ekonomi är ytterligare faktorer som bearbetats. Värdegrundsfrågorna har genomsyrat hela processen.

Vi äger tiden ihop – låt oss skapa meningsfulla sammanhang för eleverna och oss. Det gäller att hålla i, hålla ut och hålla om.

Avslutningskonferensen för KLIV 2.0 – som också är en konferens för ny plattform framåt – vill visa på hur de medverkande kommunerna utvecklat samarbetsformer skola – kultur.

Min förhoppning är att teamens utställningar ska inspirera till ytterligare samverkan och spridning av goda modeller och att den avslutande paneldebatten ger tyngd åt kulturens kraft i lärandet.

Stort tack till Tibro kommun för gott samarbete.

Välkomna att ta del! Välkomna in i diskussionen!

Pia Wretlind

projektledare KLIV 2.0

**” Vad är kultur egentligen?
Vad är kultur, tänk noga efter.
Kultur är så mycket.
Kultur är att måla och att skapa,
att få människor att förstå mig
och förmedla det jag kan.
Konst är så mycket.
Kultur är att känna samhörighet. ”**

Elev från Nyboskolan, Tibro

”Att gifta in kulturen i skolan”

Ett hållbart samarbete mellan kultur och skola. Skolan som en kreativ mötesplats där kulturen är en resurs – inget hinder – i undervisningen. Så ser målet ut, men hur når vi dit?

Det var kärnan i dagens avslutande paneldebatt.

En skola där kulturen går som en röd tråd genom undervisningen, där tiden och resurserna räcker till och där stödet från rektor och förvaltning injiceras i verksamheten på regelbunden basis. Slutdestinationen är nog de flesta överens om, men hur ser resan dit ut? Efter en livlig speed discussion i smågrupper tog representanter från Utbildningsnämnden, Statens kulturråd, Skolverket, lärarutbildningen vid Göteborgs universitet, riksdagen och förvaltningschefer plats på scen för att diskutera vad som krävs för att nå ända fram.

– Att skapa ett varaktigt samarbete mellan kultur och skola är den viktigaste frågan. KLIV 2.0 är det första reella exemplet där man går in och skapar förutsättningar för skola och kulturarbetare att mötas och utvecklas. Det är inte alltid en dans på rosor, men då gäller det att det finns någon där som kan stötta, säger Per-Olof Ekholm, förvaltningschef Kultur och Fritid Tibro.

Nästa steg är att skapa mötesplatser där man kan utbyta tankar och erfarenheter.

– Det är oerhört viktigt. Men det måste ske på alla nivåer, det går inte att man möts enbart på politikernivå. Det måste genomsyra verksamheten nerifrån och upp, säger Per-Olof Ekholm.

En utmaning som många av KLIV-teamen ställts inför har varit att förändra synen på estetiska läroprocesser, från att ses som något extra utöver det vanliga arbetet, till att bli ett självklart inslag i undervisningen.

– Drömmen är att få kulturen integrerad i skolan och inte mäta den separat. Gör vi det får vi en projektkultur där man enbart mäter projektet. Men kultur är inte som en liten låda vid sidan av, det ska vara en del av helheten. Vi måste våga visa tillit till lärarna, att de kommer ta hand om det här på ett bra sätt.

Det måste få ta tid tills det är invävt i skolvärlden, säger Lotta Brilioth Biörnstad, koordinator barn- och ungdomsfrågor, Statens kulturråd.

Annika Eclund, lärare och riksdagsledamot för kd, håller med.

– Många tycker att detta kommer och stör undervisningen istället för att se att det ingår, säger hon.

– I egenskap av lärare värnar jag om de kulturella yttringarna i skolan. Skoldebatten är väldigt fokuserad på "du ska bli nyttig lille vän", att producera resultat som går att mäta. Men skolan har också ett större uppdrag. Vi ska fostra barnen till att bli goda medborgare. Då måste man få de egenskaperna som kulturen ger: att få utveckla sin förmåga och sitt självförtroende, säger Annika Eclund. Hon nämner debatten om att dra ner på antalet platser på estetiprogrammet på gymnasiet, eftersom de inte omedelbart leder till jobb.

– Då ser man inte värdet av att eleven får högskolebehörighet. Man ser inte värdet av att man utvecklar de kreativa delarna av sin personlighet och utvecklas som människa för att sedan kunna bli civilekonom eller vad man vill.

Samma egenskaper som krävs för det entreprenöriella krävs

också inom estetiska verksamheter, påpekar Christina Månberg, undervisningsråd på Skolverket.

– Kreativitet, att tänka utanför boxen, våga misslyckas och börja om, alla de orden är överförbara mellan estetisk verksamhet och entreprenörskap, säger hon.

Tarja Häikiö, enhetschef på lärarutbildningen i Göteborg, anser att det inom dagens skoldebatt finns en slagsida mot summativ bedömning inte bara i det mediala och politiska rummet utan också inom lärarutbildningen.

– I dagens skoldebatt har stort fokus lagts på bedömning av kunskaper. Det finns en övertro på att mätbarhet skapar kvalitet i resonemangen. Även inom lärarutbildningen finns en diskussion kring detta. En synpunkt som framkommit i olika diskussioner är att större tonvikt bör läggas på den formativa delen av bedömningen, som ligger till grund för den summativa, slutliga bedömningen, säger Tarja Häikiö. Enligt henne är en medvetenhet om att kunskap byggs över tid viktig. Dokumentation och elevmedverkan är några betydelsefulla instrument för att synliggöra kunskapsprocessen.

Under diskussionen i smågrupper diskuterades bland annat hur skolan hanterar den naturliga nyfikenheten som barn har.

– I förskolan är det inga problem, då vill alla lära sig. Men på mellanstadiet händer något med eleverna. Beror det på den mänskliga utvecklingen eller har vi ett systemfel som tar död på detta? Det är en spännande fråga och något vi borde ändra på, att vi istället försöker behålla den utvecklingen och ha kvar den, säger Ann Ohlsson (fp) från Barn- och utbildningsnämnden i Tibro.

Alla är överens om att rektorn är avgörande för skolans arbete med estetiska läroprocesser. Där rektorskapet fungerar fungerar skolan. Men går det idag att som rektor förena den pedagogiska rollen med administrativa frågor?

– Rektorn har mycket administrativt arbete. Men rektorn har också en ledarroll. Det handlar om att leda det pedagogiska arbetet såväl som att leda det administrativa arbetet. Det blir ofta att man hamnar i konflikter som rör organisationen på alla nivåer men då får man hantera sån problematik, säger Jascha Marteleur, utbildningschef Angered Göteborg.

– Man måste prioritera det som är viktigt. För mig är det inte att vara chef utan att vara ledare och medskapare på min skola. Men det gäller att ha stöd bakom, man måste ha hjälp med ekonomi, personal och så vidare, det måste fungera annars kan vi inte göra det vi ska göra, säger Karin Lundgren, rektor på Emmaskolan.

Tarja Häikiö från lärarutbildningen påpekar att det går att tänka pedagogik genom pengarna.

– Budget är också pedagogik. När jag besökte Reggio Emilia i Italien, jämförde de svenska rektorerna sitt uppdrag med de italienska. De svenska hade 5 procent pedagogik och resten administration, de italienska tvärtom. Så det går att tänka så.

En groddamm för utomhuslektioner, en bok om hembygden, en kulturtrappa för alla årskurser och en Shakespeareföreställning i ett omdebatterat bostadsområde. Det är några av de projekt som kommit ur KLIV 2.0 för Emmaskolan, Nyboskolan, Rånnums skola och Särilaskolan. Under processens gång har de insett styrkan av bra teamwork, lärt sig samarbeta med kulturen och fått en större medvetenhet om konst omkring dem. Men att få med alla på tåget har inte varit enkelt.

”Kliv 2.0 har varit en motkraft till dagens samhällsklimat”

HUR HAR KLIV 2.0 GYNNAT ELEVERNA?

De har fått en inre motivation i sitt lärande och blivit mer motiverade. Barn och pedagoger har haft roligt tillsammans.

HUR HAR DET PÅVERKAT LÄRARNÄ?

Det har gett oss lärare kraft, inspiration och lust att dra igång projekt med eleverna. Vi har kunnat genomföra projekt som har varit motiga i starten, som barnens idé om en groddamm som först inte var möjlig. Vi har fått fler strategier för lärande och en ökad insikt om vad kultur är.

SKILJER SIG SÄTTET NI ARBETAR PÅ NU MYCKET MED HUR NI ARBETADE INNAN?

Vi hade tidigare kulturella inslag i skolan men vi har lyft kulturellt arbete och skapande, det har blivit en större del i undervisningen. Vårt kulturella arbete har blivit mer medvetet, vi har lagt in det i både års- och ämnesplanering. Vi har börjat dokumentera på ett nytt sätt. Vi har fått kontakt med olika kulturinstitutioner som vi tidigare saknade, och idéer om hur vi kan inleda samarbeten.

VAD HAR VARIT SVÅRAST?

Osäkerheten i början; vad går det här ut på, vad förväntas och var ska det landa. Samtidigt var det nog det som var meningen, att vi inte visste vart det hela skulle ta vägen. En annan svårighet var att vi genomgick en omorganisation och förlorade halva skolan, många elever och personal försvann och vi fick en ny chef. Det blir en svårighet mitt i ett pågående projekt, plötsligt hade vi nya medarbetare och nya barn på skolan som inte varit med från start. Vi fick ta ett steg tillbaka och börja om från början. Samtidigt gav KLIV 2.0 kraft vilket var välbehövligt då, vi hade något vi var stolta över och som syftade framåt.

VAD HAR NI LÄRT ER?

Projektet har fått igång oss, lärt oss att samarbeta bättre samt fått oss att inse styrkan med att arbeta i team. Vi har fått kunskap om mycket vi inte visste fanns, som öppenheten för samarbete hos många museer och kulturinstitutioner. Nu ser vi möjligheter att genomföra saker på ett annat sätt än tidigare. KLIV 2.0 har skapat en plattform att stå på och gett inspiration.

HUR SKA NI ARBETA VIDARE MED DETTA?

Vi har många idéer och projekt på gång med olika kulturinstitutioner, bland annat med Naturhistoriska museet. Vi har ett annat samarbete med Världskulturmuseet där vi vill kunna använda deras lokaler till föräldraträffar. Nordiska akvarellmuseet har ett projekt som heter "Att teckna är stort" som vi är med i, även där finns tankar om fortsättning. Grodprojektet har blivit en damm och vi har börjat fortbilda personalen i utomhuspedagogik, nu ska vi jobba utomhus mycket mer. Göteborgs stad kommer även att hålla museielektioner i utomhusklassrummet. För dammen finns det planer som sträcker sig några år framåt.

VAD HAR NI FÖR TIPS TILL ANDRA SKOLOR SOM VILL FÅ IN MER KULTUR I UNDERVISNINGEN?

Använd den öppenhet som finns hos många museer och andra kulturinstitutioner. Tveka inte att ta kontakt, de kan vara öppna för nya sätt att mötas.

ÖVRIGA KOMMENTARER/FUNDERINGAR:

Trenden i samhället idag är inte något som gynnar de kulturella inslagen. Det sättet som skolpolitiken framställs i media och i det allmänna samhällsklimatet smittar av sig på oss som jobbar i skolan. Det gör att vi lätt tappar bort de kulturella delarna eller låter dem krympa fast vi kanske inte vill. KLIV 2.0 har varit en motkraft till det som har hjälpt oss att hålla emot och bevara det synsättet.

PROJEKT I URVAL

Groddammen. Vi har börjat bygga en groddamm. Där ska det även bli ett utomhusklassrum med odlingar, kojbyggen och en kulturhistorisk stig. När inte Emmaskolan använder sig av utomhusklassrummet kommer Göteborgs stad att ha museielektioner där.

Övrigt Vi har bland mycket annat arbetat med projektet "flygande matta" som tagit med barnen på imaginära resor över hela världen.

Källa Annika Larsson, lärare på Emmaskolan. Häftet Emmaskolans arbete med kultur i vardagen.

”Idag plockar vi mer medvetet in kulturen.”

HUR HAR PROJEKTET GYNNAT ELEVERNA?

Det har gett dem möjligheter att jobba mer kreativt och gett dem lust till ett annat lärande. De har fått inblick i det lokala pappersbruket och har bland annat fått testa att göra eget papper. De har fått nya kunskaper och en stolthet över samhället de bor i.

HUR HAR PROJEKTET PÅVERKAT LÄRARNAS ARBETE?

Att tänka nytt, annorlunda förhållningssätt. Idag plockar vi mer medvetet in kulturen i alla ämnen. Det har blivit en samverkan mellan förskoleklassen och övriga klasser på ett annat sätt än tidigare. Att jobba i team gör det lättare att göra påtryckningar ute i verksamheten. Nu gör vi ett studiebesök för personalen på museer och andra institutioner innan man går dit med klassen, så att det är grundat hos personalen först. Då blir man tryggare i det man gör, och vi kommer ett steg ifrån det här med rädda lärare.

SKILJER SIG SÄTTET NI ARBETAR PÅ NU MYCKET MED HUR NI ARBETADE INNAN?

Vi gjorde mycket innan också, det är inte helt nytt att jobba på det här sättet. Men vi har haft mer fokus, vi har försökt hitta en röd tråd i undervisningen som blir gemensam för alla. Största förändringen är att man är en del av ett team.

VAD HAR VARIT SVÅRAST?

Att få tiden att räcka till. Vi har mycket organisation och andra hinder i skolan som gör att det tar tid. Att ha med sig ledningen och att vi drar åt samma håll är en förutsättning. En annan svårighet har varit att få delaktighet i hela lärargruppen och få alla att arbeta mot samma mål. Att få de som inte är med i KLIV 2.0-teamet att förstå att det här är något som vi alla ska jobba med. Det måste landa hos lärarna först innan det går igenom hos eleverna.

VAD HAR NI LÄRT ER?

Hur vi väver in kulturen så att vi har nytta av den i läroplanen.

Kulturen skall inte vara något extra utöver den vanliga undervisningen, men för att det inte ska bli så måste det finnas med i planeringen från start. Sen har vi lärt oss att inventera vilka museer och andra kulturinstitutioner som finns i närområdet som vi kan använda oss av.

HUR ARBETAR NI VIDARE?

Vargöboken är basen som vi ska fortsätta arbeta med framåt och få alla att bli involverade i så att det blir ett bestående arbete. Den handlar om närmiljön i första hand, men vi vill också väva in kulturen runtomkring. Vi vill få ännu bättre koll på vilka kulturinstitutioner som finns nära och som vi kan samarbeta med. Men vi måste få tid till att göra uppdrag, det gör sig inte själv. Vi behöver tid och en ledning som vill satsa.

VAD HAR NI FÖR TIPS TILL ANDRA SKOLOR SOM VILL FÅ IN MER KULTUR I UNDERVISNINGEN?

Man måste lära sig att sovra och fokusera på vad som är viktigt. I skolans värld ska vi göra så mycket hela tiden, då får man bestämma sig för en sak. Man måste få med sig all personal, annars går det inte.

PROJEKT I URVAL

Vargöboken Arbetet med Vargöboken, elevernas hembygd, ska följa dem från förskolan ända upp till sexan. I boken får eleverna beskriva sitt hus och samhället de bor i. De får en stolthet och en känsla för vilka de är, var de kommer ifrån och att de är en del av samhället Vargön.

Övrigt Eleverna har fått göra eget papper vilket knyter an till kulturarvet från det gamla pappersbruket som tidigare fanns i bygden. Studiebesök på Innovatum och Kulturlagret med personalen och barnen, även det knyter ihop barnens arbete med närmiljön.

Källor Anneli Bäckström och Kerstin Fransson, lärare på Rånnums skola.

”Det har blivit en helt annan elevdemokrati”

HUR HAR PROJEKTET GYNNAT ELEVERNA?

Detta arbetssätt gynnar elevdemokrati i klassrummet. Eleverna har börjat komma med egna förslag och lösningar. Vi har diskuterat tillsammans med eleverna hur vi ska bedöma deras arbete vilket har gjort att de har blivit mer medvetna.

HUR HAR PROJEKTET PÅVERKAT LÄRARNAS ARBETE?

Vi har fått inputs och inspiration samt ett nätverk där vi kan ge och ta av varandras idéer. Vi arbetar mer fokuserat på att hitta vägar till samarbete mellan skolan och kulturarbetare. Vi har försökt jobba fram en plan på hur vi går till väga och hur samarbetet ska se ut.

SKILJER SIG SÄTTET NI ARBETAR PÅ NU MYCKET MED HUR NI ARBETADE INNAN?

Vissa av oss arbetade redan på det sättet. Det har blivit en bekräftelse för att man arbetar på rätt sätt. För de lärare som arbetade mindre med det tidigare finns det förstås en skillnad.

VAD HAR VARIT SVÅRAST?

Krocken mellan KLIV 2.0 och alla andra saker skolan ska ta hänsyn till är en utmaning; scheman, tid, planering, regler och styrdokument. Där gäller det att hitta en samsyn och försöka mötas. En annan utmaning är de lärare som inte vågar testa nytt. Vi är bara fem som är med i KLIV 2.0-gruppen, men målet är att inspirera resterande 45-50 lärare på skolan att delta. Några lärare har hoppat på men långt ifrån alla. Att beslutet kommer uppifrån, att ledningen talar om att det här är viktigt är nog avgörande för att alla ska våga testa. Det kan lätt bli att en viss grupp lärare på skolan vågar testa annorlunda idéer, men många gör det de alltid har gjort. Det handlar om att tiden inte räcker till och att man inte vågar chansa eftersom det ska ligga till underlag för en korrekt betygssättning.

HUR SKA NI ARBETA VIDARE MED DETTA?

Vi kommer fortsätta att arbeta med novelltävlingen. Till våren kommer vi även dra igång ett arkitekturprojekt. Förhoppningsvis kan vi ha ett utbyte mellan eleverna på de skolor som deltagit i KLIV 2.0 också, vi har pratat om att eleverna kan åka och hälsa på varandra. De lärare som har testat och som har upptäckt att projektets grundtanke funkar, de kommer nog fortsätta. I början är det viktigt med en grupp som leder projektet framåt och som är i kontakt med omvärlden, annars hamnar det nog lätt i stå igen.

VAD HAR NI FÖR TIPS TILL ANDRA SKOLOR SOM VILL FÅ IN MER KULTUR I UNDERVISNINGEN?

Se över vilka kulturinstitutioner och vilket kulturarv som finns i närmiljön. Var inte rädd för att ta kontakt där och prova nya sätt att undervisa. Våga testa.

PROJEKT I URVAL

Brittgården Eleverna har bidragit med texter till en bok om bostadsområdet Brittgården i Tibro. I arbetet med Brittgården har eleverna fått intervjua personer som bor i området, de har också spelat upp scener ur Shakespeares Romeo och Julia i området samt uppträtt med ett dancebattle ur pjäsen i bostadsområdet. Arbetet med Brittgården är en del av det arkitekturprojekt Nyboskolan kommer fortsätta med under våren 2013.

Övrigt Nyboskolan har infört fem temadagar om året för kulturrelaterade projekt. De började med en halvdag i höstas då de gjorde och visade film. Eleverna har arbetat med lokala sägner och workshops i skrivande, tecknande, dans, drama och musik. Skolan har arbetat länge med författarbesök i anslutning till novelltävlingen som hålls varje år. I början av sommaren koras vinnaren i Nybopriset i litteratur. Arbetet med novelltävlingen började innan KLIV 2.0 men har blivit en del av KLIV 2.0-konceptet på Nyboskolan nu.

Källor Anneli Bäcklund-Colling och Helén Lundahl, lärare på Nyboskolan.

”Kulturen har kommit till skolan och vi till den”

HUR HAR PROJEKTET GYNNAT ELEVERNA?

Det har gett en stolthet och byggt upp självsäkerhet hos eleverna som de kanske inte haft tidigare. Pedagoger och elever har haft roligt ihop. Eleverna har testat sina gränser och vuxit. Det har fått gruppdynamiken i klasserna att fungera bättre. Vissa exempel sticker ut extra; när en konstnär kom till skolan och arbetade med eleverna producerade vissa elever mer under de passen än vad de gjort på två år i skolan.

HUR HAR PROJEKTET PÅVERKAT LÄRARNAS ARBETE?

Vi som arbetat i teamet har haft tidsnedsättning för att jobba med KLIV 2.0. Vi har fått mycket input både utifrån och av varandra, det har varit en positiv resa. Nu gäller det att få det att droppa ner bland alla lärare. Under en tuff tid med besparingar och minskad personal har KLIV 2.0 gett energi och entusiasm. Det har lyft lärarna på ett positivt sätt.

SKILJER SIG SÄTTET NI ARBETAR PÅ NU MYCKET MED HUR NI ARBETADE INNAN?

I dag har vi ett samarbete med kulturen, den kommer till oss och vi kommer till den. Vi hade inte fått till det om vi inte hade haft tiden och fått input utifrån. Vi har blivit medvetna och börjat se vilka resurser som finns. Nu arbetar vi mer ämnesövergripande, KLIV 2.0 blir som ett paraply där olika ämnen kan mötas.

VAD HAR VARIT SVÅRAST?

Det har varit svårt att hinna kommunicera ut det vi i teamet vill göra till hela skolan. Att få alla delaktiga och att känna att de är en del av KLIV 2.0 har inte varit lätt. Man skulle önska att alla lärare på skolan fick vara med. Att vi har haft tre rektorer på ett år har inte gjort processen lättare.

VAD HAR NI LÄRT ER?

Vi har lärt oss att använda kulturen i ämnena och inse vilken resurs det är. Vi har insett vad mycket mer det finns att göra och vilka möjligheter det finns.

HUR SKA NI ARBETA VIDARE?

Vi ska fortsätta det vi har börjat med, som catwalken och skrivartävlingen. Vi ska börja gå regelbundet på konstmuseet, samma klass skall gå dit flera gånger. Tidigare har vi inte kommit dit en enda gång, nu har vi redan lagt in och planerat flera besök. Vi ska gå dit och välja olika konstverk som eleverna får lära sig mer om. Sedan ska de få guida yngre elever eller sina föräldrar, både på svenska och på deras modersmål. Vi ska införa det här med föräldraintervjuer som de har gjort på Emmaskolan på låg- och mellanstadiet under våren.

VAD HAR NI FÖR TIPS TILL ANDRA SKOLOR SOM VILL FÅ IN MER KULTUR I UNDERVISNINGEN?

Det viktigaste är att se vilka fördelar det kan ge verksamheten och att arbeta med att få det förankrat i hela personalgruppen. Det är viktigt att dokumentera så att man ser utvecklingen och vilken nytta det gör. Lägg upp en serie med besök på ett museum, då känner eleverna att det är seriöst och blir vana kulturkonsumenter på kuppen. Det är ett bra sätt att öppna nya världar för barnen. Genom att låta barnen guida sina föräldrar blir även föräldrarna kulturkonsumenter och upptäcker en kulturskatt som de kanske inte hade gjort annars.

PROJEKT I URVAL

Kulturtrappa Personalen på skolan har tillsammans med representanter från kulturinstitutioner tagit fram en handlingsplan för samarbete utifrån läroplanen. Handlingsplanen går genom alla årskurser och in i alla ämnen. Handlingsplanen skall utvärderas årligen tillsammans med kulturinstitutionerna. Catwalk. En årlig modevisning som beskriver tidsepoker under 1900-talet, utifrån kläder, musik, konst och levnadsvillkor.

Övrigt Konstnärsbesök, skrivartävlingar. En manual till alla Borås skolor är under bearbetning för att underlätta samarbete mellan kultur och skola.

Källor Niclas Lindberg och Berit Johansson, rektor och lärare på Särlaskolan.

”Kunskap är inte bara att svara på saker på prov”

Att få tejpa sönder ett rum på konsthallen i Göteborg eller måla scener ur böcker i kol är några av de roligaste sakerna eleverna på Nyboskolan fått göra under året. De är överens om att det ofta är lättare att lära sig saker utanför skolbänken.

Det är lättare att plugga på det här sättet, saker fastnar bättre. Om man kan koppla ihop det man ska lära sig med något man gjort istället för att läsa det i en bok så kommer man ihåg det lättare, säger Alexander, 14 år, som går i åttan på Nyboskolan i Tibro. Han tycker det kan kännas deppigt att gå till skolan ibland men tycker det är roligare att gå dit när man inte bara måste sitta i klassrummet. Amanda, som också hon går i åttan, tycker att arbetet blir friare när man tar in kreativa arbetssätt.

- Man får tänka mer själv i det vanliga arbetet, istället för att göra ett prov kanske man får göra en pjäs, säger hon.

Genom KLIV 2.0 har hon lärt sig att kunskap inte bara är att svara på frågor på ett prov.

- Och man känner att det duger att göra saker på ett annat sätt, säger Amanda.

Under året har eleverna fått arbeta kreativt på många olika sätt, men två uppgifter var särskilt roliga; besöket på Konsthallen i Göteborg och när de fick rita scener ur en bok med kol.

- Konsthallen var väldigt kul, i ett rum fick vi tejpa hur mycket vi ville, i ett annat rum var det text, säger Amanda
- Vi fick tejpa sönder rummet, säger Alexander.

När de målade med kol läste alla samma bok som de sedan fick rita en scen ur. Alla målade olika bilder.

- Det var kul att visa sin egen bild och jämföra med andras bilder, säger Ida.
- Jag lärde mig att beskriva känslor bättre, säger Alexander. Även om kulturella inslag i verksamheten inte är något helt nytt på Nyboskolan så tycker eleverna ändå att de märker skillnad.
- Det märks inte skillnad på alla lärare, men på en del. Vi har fått redovisa på andra sätt med skådespeleri och sånt, säger August, som också går i åttan.

De ämnen som haft minst kulturella inslag är NO och matte, ämnen som känns lite tråkiga tycker eleverna.

- Det är alltid samma ämnen som man inte gör kreativa saker i, säger Ida.
- Kanske kan man göra saker som att gå ut och röra på sig, det kan bara vara att gå ut en sväng och kolla på träden, säger Amanda.
- Man får olika känslor när man gör sådana saker som att titta på träden, man får tankar och associationer som man inte hade fått annars. Man tänker på ordet på ett annat sätt, säger Ida. Samtidigt så tror det inte att det skulle funka att bara arbeta kreativt i skolan.
- Båda sätten att jobba på kan vara bra. Ibland är det skönt att man i vissa ämnen gör andra saker, men vissa saker måste man kanske göra som man alltid har gjort, säger Ida.

Reflektioner

- ▶ Det här är början på något nytt.
- ▶ Nu vill vi gå vidare.
- ▶ Med rätt förutsättningar kan man skapa underverk!
- ▶ Möjligheterna är större än hindren.
- ▶ Att skapa morgondagens samhällsmedborgare.
- ▶ Livets lotteri.
- ▶ Vilken skola hamnar barnet? En prägling för livet.

Hur går vi vidare mot en framtid som vi inte känner? Det sista KLIV 2.0-seminariet på Inredia i Tibro summerade projektet och blickade framåt mot en skola där kulturen har en självklar plats. Skolorna som deltagit i projektet redovisade hur processen gått och var den har landat. Alex Bergström, ordförande Västra Götalands Kulturnämnd, inledningstalade. Elever från Nyboskolan bjöd på kulturella avbrott som sång, dans och teater. Dagen avslutades med en speed diskussion och paneldebatt på ämnet skola och kultur.

Seminariet den 29 november 2012 var den fjärde och sista heldagen i det regionala projektet KLIV 2.0, Kultur och Lärande i Vardagen. I KLIV 2.0 finns en stark tro på konstens och kulturens grundläggande betydelse för människors liv och utveckling.

Vill du veta mer?

Kontakta Pia Wretlind
pia.wretlind@vgregion.se
mobil 0767 88 27 20
växel 010 44 10 000

**Västra Götalandsregionens
Kultursekretariat**
Regionens Hus, Box 764
451 26 Uddevalla